

Nr 255.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard**, och herr **Ernfors**, om upphävande av den år 1934 beslutade sänkningen av pensionsåldern för vissa civila befattningshavare.

Efter livligaste diskussion och hårt motstånd genomfördes vid 1934 års riksdag en sänkning av pensionsåldern för ett stort antal befattningshavare inom civilförvaltningen. Reformen motiverades särskilt med ökningen av befolkningen i de arbetsföra åldrarna och hänsynen till förvärvssvårigheterna för många yngre. Den påskyndades genom det tryck, som den åren 1933 och 1934 svåra krisen utövade, och den gjordes delvis till ett led i en politik, syftande till en förskjutning nedåt mellan olika åldrar av den här ifrågakommande arbetskraften.

Sänkningen av pensionsåldern mottogs redan vid tidpunkten för riksdagsbeslutet med blandade känslor av dem, som berördes därav. Sedan dess har stämningen bland befattningshavarna snarast vittnat om ett stigande missnöje. De skäl, som tala emot den radikala sänkningen av pensionsåldern och som sammanfattades i huvudreservationen till bankoutskottets betänkande nr 60 vid 1934 års avgörande, ha fortfarande giltighet:

»Det syfte, som av Kungl. Maj:t avsetts, är givetvis beaktansvärt. Enligt vår mening kan dock detta syfte icke genom förslaget vinnas på långt när i den utsträckning, som man tänkt sig. Förslaget bereder visserligen för statens verk en ökad möjlighet att avkoppla äldre arbetskraft och anställa yngre. Men det är fara värt att de fördelar, som härigenom vinnas, ur allmän social synpunkt komma att avsevärt motverkas genom att många befattningshavare bliva pensionerade vid en ålder, då de ännu äro arbetsföra och kunna konkurrera på allmänna arbetsmarknaden. Det kan sättas i fråga, om vid sådant förhållande statens merkostnader för pensioneringen motsvaras av fördelarna med en tidigare pensionering. Dessa merkostnader bliva därjämte, såsom av propositionens kostnadsutredningar framgår, så stora, att de enligt vår mening i och för sig måste föranleda stor betänksamhet om lämpligheten av förslaget genomförande. Härtill kommer, att det synes tveksamt, om sänkningar av pensionsåldrarna, i varje fall i den stora omfattning som förslaget innebär, kunna anses ur effektivitetssynpunkt och av tjänstens krav tillfyllest motiverade i betraktande av den stegring av medellivslängden, som ägt rum, och den

höjning av folkhälsan, som enligt allmän erfarenhet till följd av förbättrade levnadsvillkor inträtt under senare tid. Beaktas bör, att även med hänsyn till de enskilda tjänstemännens ekonomiska intressen pensionsåldern ej bör sättas lägre än som är påkallat och lämpligt ur tjänstesynpunkt.»

Vi vilja härtill foga, att sänkningen av pensionsåldern varken är till fördel för befattningshavarna själva, som därigenom tillskyndats direkta reduktioner i inkomst under ett antal år, eller gagnar statsverket, som tvärtemot fått vidkännas ökade utgifter för pensioneringsändamål. Hänsynen till de yngres ökade möjligheter till anställning och befordran finna vi visserligen värd det största erkännande och beaktande, men vi måste likväl konstatera, att lättnaden i krisstrycket nu torde ha gjort läget gynnsammare även för här ifrågavarande grupper i avseende på utsikterna att kunna vinna en utkomst och därigenom ej längre ge samma tyngd som 1934 åt motivet att åvägabringa en arbetskraftsutjämnning mellan åldrarna till de yngres favör. Därtill kommer att man ej kan släppa ur sikte, hur omtvistligt och tvivelaktigt till sitt värde det kan vara att sänka pensionsåldern inför en befolkningsutveckling, som snart kommer att relativt sett väsentligt höja åldringarnas antal och därmed öka de arbetsföra åldrarnas ändock stora försörjningsbörda.

Innan ännu det nya tjänstepensionsreglementet hinner vinna en allmän tillämpning, finna vi det högeligen önskvärt, att riksdagen av ovannämnda skäl och med hänsyn till misstämningen bland många befattningshavare ville taga frågan om pensionsåldern under förnyad omprövning. Vi hävda bestämt, att det föreligger denna gång särskilda skäl, som måste vara för handen för att skrida till en sådan ovanlig åtgärd som att rubba ett nyligen fattat vittgående beslut, och vi tillägga härvid, att en dylik rubbning blir svårare att företaga, ju längre tid det nya reglementet hunnit tillämpas. Då vi ingalunda vilja bestrida, att en del av de 1934 företagna ändringarna grundades på skäl, som sammanfölla med statens intressen och fortfarande äga giltighet, äro vi icke beredda att för vår del ifrågasätta en allmän återgång till förhållandena före 1934 års beslut. Då vi å andra sidan ej utan närmare undersökningar kunna ange, till vilka grupper en återgång till de äldre bestämmelserna eller åtminstone en viss återgång bör inskränkas, finna vi en utredning i ämnet nödvändig men påyrka härvid, att denna utföres så skyndsamt, att förslag till revision av tjänstepensionsreglementet kan föreläggas 1937 års riksdag. Vi hemställa sålunda,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag till 1937 års riksdag om sådan

revision av det år 1934 antagna tjänstepensionsreglementet, att sänkningen av pensionsåldern för civila befattningshavare må upphävas utom i sådana fall, då en tidigare pensionering motsvarar det allmännas intresse.

Stockholm den 23 januari 1936.

J. B. Johansson.

O. A. Ernfors.
